

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ
ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

Історія української культури

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів
(рівень вищої освіти)

галузь знань 07 Менеджмент та адміністрування
(шифр і назва напрямку)

спеціальності 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Навчальна програма з дисципліни «Історія української культури» для студентів спеціалізації «Менеджмент» за спеціальністю 073 Менеджмент

І с. (денна форма навчання, заочна форма навчання)

Розробник: к. мистецтвознавства Падовська О.М. ©

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри олімпійської освіти

Протокол від “31” серпня 2020 року № 1.

Завідувач кафедри олімпійської освіти

_____

(підпис)

(Тимчак Я.В.)

(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету спорту

Протокол від. “ _____ ” _____ 20__ року № _____

Голова _____

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Програма вивчення навчальної дисципліни “Історія української культури” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 Менеджмент.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є українська матеріальна і духовна культура в цілісному перебігу процесів її зародження, становлення і розвитку.

Міждисциплінарні зв’язки: курс «Історія української культури» тісно пов’язаний з історією України, соціологією, естетикою, психологією, філософією, світоглядними засадами виховання, краєзнавством та українознавством.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістовних модулів:

Змістовий модуль 1. Вступ до «Історії української культури».

Змістовий модуль 2. Індивідуалізовані риси й жанри української культури в їх історичному становленні.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладення навчальної дисципліни «Історія української культури» є: формування системи знань про закономірності національного розвитку й основні здобутки української культури, як невід’ємної умови визначення ціннісних орієнтирів спеціаліста в галузі менеджменту.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія української культури» є:

- вивчення теорії історії української культури;
- ознайомлення з основними видами культуротворчої діяльності українців;
- огляд надбань національної культури в контексті світової культури;

- формування моральних і естетичних потреб та здатності зберігати і охороняти культурні здобутки у контексті професійної діяльності менеджерів.

В результаті вивчення цієї дисципліни студент повинен:

розуміти: зміст і завдання «Історії української культури», важливі теоретичні засади курсу, стилістику української художньої культури та тенденції її розвитку; вплив соціокультурних процесів в Україні на туристично-пізнавальну діяльність;

знати: сутність феномену української культури як ключової сфери суспільної свідомості; основні етапи зародження, становлення та розвитку українського народознавства; музейні інституції, народні знання, світоглядні уявлення, вірування та мораль, звичаєвість та обрядовість, основні галузі господарства і заняття населення України; видове і жанрове розмаїття національної образотворчості; загальновідомих представників української культури в різних галузях культуротворчої діяльності;

вміти: трактувати культурні процеси розвитку української нації на зрізі основних історичних епох; аналізувати український етнонаціональний простір, описувати та оцінювати конкретні артефакти у повсякденній практиці; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства; застосовувати методологічні засади аналізу культурних явищ для вироблення лінії особистої поведінки, поцінювати та виявляти повагу до різноманітності та мультикультурності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Вступ до «Історії української культури».

Тема 1. Історія української культури як навчальна дисципліна та її місце в системі гуманітарних наук

Історія української культури як навчальна дисципліна. Предмет, мета, завдання, методологічні основи курсу. Джерела та історіографія до вивчення предмету «Історія української культури». Місце ІУК в системі вузівської освіти та гуманітарних дисциплін.

Українознавчі студії та відкриття впродовж XIX-XX ст. Провідні функції культури в процесі українського державотворення. Феномен української культури. Поняття нації та укр.національної культури. Національна культура і мова: мовні і психологічні особливості українського народу.

Тема 2. Генеза української культури

Історичні та геополітичні умови формування укр. к-ри. Основні етапи розвитку укр. к-ри. Проблема етногенезу українців. Найважливіші пам'ятки української передісторії, їх роль та державотворча місія в умовах сьогодення.

Змістовний модуль 2. Індивідуалізовані риси й жанри української культури в їх історичному становленні.

Тема 3. Українське народознавство

Основні джерела та напрямки розвитку українського народознавства. Народні знання, світоглядні уявлення українців. Звичаї, обряди та вірування українців. Усна народна творчість.

Народна архітектура та житло, їжа та харчування українців. Основні галузі господарства, допоміжні заняття і промисли українців. Українська народна ноша, образотворче мистецтво.

Тема 4. Духовна культура України: школа, освіта, наука

Особливості духовної культури України: український культурний архетип. Національна символіка і духовні цінності українців. Християнство як ідеологічне підґрунтя української культури, її східно-західний дуалізм. Козацтво як феномен світової культури. Розвиток освіти і науки в Україні XIV-XVIII ст.

Духовна культура України в XIX ст. Освітньо-наукові центри України: від академій до університетів. Роль творчої інтелігенції в становленні української національної культури. Культурницькі установи та інституції у розвитку культури України XIX-XX ст.

Тема 5. Літературний процес в Україні від давнини до сучасності

Обсяг і зміст поняття «література» на історичних відтинках: від усної до писемної форм. Українська народна словесність і писемність. Література українського середньовіччя: види і жанри. Мистецтво оформлення книги: від мініатюри до книжкової графіки. Початки українського книгодрукарства та полемічна література (хронологічні межі, особливості).

Літературний процес від початків нової української літератури до сучасності. Становлення нової української літератури в межах загальнокультурного руху від романтизму до реалізму. Нова художня мова літератури на межі XIX-XX ст. Літературний процес в Україні за умов тоталітаризму. Літературний процес в Українській державі на етапі становлення української незалежності.

Тема 6. Художня культура України

Українська архітектура та скульптура: стилістика та дух епохи. Взаємозв'язок української архітектури і монументальної пластики з культурно-історичним розвитком народу. Від середньовіччя до ренесансу. Українське бароко — феномен національно-культурної творчості. Архітектура та скульптура сучасності.

Образотворче мистецтво: жанри і видове різноманіття. Християнське мистецтво в Україні — витоки, особливості, перспективи. Класичний етап розвитку

мистецтв. Модерний етап. Львів художній на тлі мистецького розвитку України і світу.

Неостилістичні течії та національна мова в мистецтві. Мистецтво українського зарубіжжя. Проблема спадкоємності в стилістичній ситуації України ХХ ст.

Тема 7. Музичне і театральне мистецтво в Україні: призначення в становленні й трансляції національної культури

Початки музичних видів мистецтва в Україні. Міфологічний (колективний) та епічний (колективно-індивідуальний) характер сприйняття та відтворення дійсності. Театр українського середньовіччя. Розвиток церковної музики і співу. Музична і театральна барокова культура України.

Українське професійне музичне й театральне мистецтво. Професійна національна музична творчість. Професійний театр в Україні. Кінематограф — фотографія в русі. Здобутки в галузі музики, театру, кіномистецтва у ХХ ст. Популярна та масова культура.

Тема 8. Українська культура новітньої доби: тенденції та перспективи

Українська національна культура сучасності: буття в умовах державності. Постмодерністичність української культури в контексті світового розвитку. Сучасна українська культура: усвідомлення в умовах державності. Зміст, напрямки і проблеми національно-духовного відродження України. Актуальні проблеми розвитку української культури та теоретичні засади його прогнозування в різних галузях діяльності.

3. Рекомендована література

Основна

1. Історія української культури. Навч. посібник /за ред. В.А. Качкана. – Київ: Просвіта, 2016. – 368 с.

2. Історія української культури / В.П. Мельник, М.В.Кашуба, А.В. Яртись; за ред. проф. П. Мельника, проф. М.В.Кашуби, проф. А.В. Яртися. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 482 с.
3. Кордон М.В. Історія української культури. – Київ. Просвіта, 2017. – 336 с.
4. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. – Київ. Центр навчальної літератури, 2020. – 141 с.
5. Павлова О., Мельничук Т. Історія української культури. – Київ. Центр навчальної літератури, 2019. – 340 с.
6. Хома І. Я. Історія української культури: навч. посібник / І. Я. Хома, А. О. Сова, Ж. В. Мина; за ред. І. Я. Хоми. Друге видання, доповнене. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 356 с.
7. Шейко В.М. Історія української культури. – Київ. Кондор, 2017. – 271 с.

Допоміжна

1. ДеКАленДар. Перелік визначних дат в історії та культурі України/ Авторський проект, упоряд. Олени Падовської. – Львів: Сполом, 2010. – 366 с.: іл. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/10907>
2. **Жінки Центральної та Східної Європи у Другій світовій війні: Гендерна специфіка досвіду в часи екстремального насильства.** Збірник наукових праць. / за наук. ред. Гелінади Грінченко, Катерини Кобченко і Оксани Кісь. – Київ: ТОВ "Арт-книга", 2015. – 336 с.
3. Задорожний В., Кундрат Ю. Курс історії української культури (ІХ — ХХІ ст.): Навч. посібник для студентів-україністів. — Ужгород: Гражда, 2009. — 432 с.
4. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Тези про місце і роль в національному відродженні України. – Дрогобич, 1994. – 218 с.

5. Іванова Л.Г. Національна ідентичність і державницька ідея в Україні (остання чверть XVIII – 60-ті роки XIX ст.): Історичні розвідки / Л. Г. Іванова. – Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. – 368 с.
6. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українськак теоретична думка XX століття: Антропологія/ Упоряд. Р.М.Яців. – Частина 3. – Львів: Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України; Простір-М, 2019. – 960 с.
7. Історія української культури /За заг. ред. І.Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994.—650 с.
8. Калакура Я.С., Рафальський О.О., Юрій М.Ю. Ментальний вимір української цивілізації / Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ю. Юрій – Київ: Генеза, 2017. – 560 с.
9. Культурологічні тексти: Хрестоматія в двох книгах / авт. укл. Світлана Шлемкевич, Олена Падовська. – Львів, 2008. – 356 с.
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/24333>
10. Лукань В.Г. Історія українського мистецтва. Курс лекцій. – Івано-Франківськ: видавець Третяк І.Я., 2010. – 192 с.
11. Маланюк Є. Книга спостережень. Від кобзаря до нації. Студії і роздуми. – К.: АТІКА, 1995. – 236 с.
12. Падовська О. По Дунаю до витоків української душі: [передмова]/ Олена Падовська// Блажко Л. Дунай у піснях українського народу: науково-популярний нарис/ Любомира Блажко, Богдан Гурман. – Львів: Сполом, 2018. – С. 3-6.
<http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/15780/1/>
13. *Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності /* Пер. з англ. Р. Клочко. – Х., 2016. – 496 с.

14. Сверстюк Є. На святі надій: Вибране. – К.: Наша віра, 1999. – 780 с.
15. Семчишин М. Тисяча років української культури. – К., АТ «Друга рука», 1993. – 550 с.
16. Січинський В. Чужинці про Україну. Вибір з описів подорожей по Україні та ін. писань чужинців про Україну за десять століть – К.: Довіра. – 255 с.
17. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник /Авт. Н.Я.Горбач та ін. – Львів: Каменяр, 1992. – 166с.
18. Українська культура: Лекції за ред. Д.Антоновича. – К.: Либідь, 1993. – 558с.
19. Українська художня культура. Навч. посіб. / За ред.І.Ф.Ляшенка. – К.: Либідь, 1996. – 416 с.
20. Художня культура України: Навч.посіб./ Л.М.Масол, С.А.Ничкало, Г.І.Веселовська, О.І.Оніщенко: За заг.ред. Л. М.Масол. – К.: Вища шк., 2006. – 239 с.
21. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. Навч. Посібник. – Київ. Кондор, 2010. – 264 с.
22. Яців Р. Євген Дзиндра (1913-1983). Різьблені стежини життя/ Переднє слово Уляни і Тамари Дзиндрів; Упоряд. Уляна і Петро Дзиндри; статті Олени Падовської та Ярослава Троцька; Євген Дзиндра (спогади). – Львів: Колір ПРО, 2020. – 268 с.: іл.
- 23.Падовська О. Мальована історія: іди і дивись / Олена Падовська // Мікроскоп рана Yurka. – 2005. – 9–15 верес. – С. 7.
24. Падовська О. Образ Лемківщини – образ України / Олена Падовська // Мікроскоп рана Yurka. – 2005. – 30 верес. – 6 жовт. – С. 4–5.

25. Падовська О. Використання образу: зарис про стан національних символів та еталонів культури в Україні / Олена Падовська // Українські національні одноборства: становлення і розвиток. – Львів, 2003. – С. 59–60.
26. Падовська О. М. Українська та зарубіжна культура: конспект лекцій / О. М. Падовська. – Львів, 2002. – 65 с.
27. Гнатюк А. Створення і діяльність спортивної школи "Тризуб" у с. Чишки на Львівщині / Андрій Гнатюк, Олена Падовська // День студентської науки : зб. матеріалів щоріч. студент. наук. конф. - Львів, 2019. - С. 17 - 19.
28. Сухораба І. Фізичне виховання запорізьких козаків у творах Дмитра Яворницького / Ілля Сухораба, Олена Падовська // День студентської науки : зб. матеріалів щоріч. студент. наук. конф. - Львів, 2018. - С. 28-30.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
3. Перевірка матеріалів самопідготовки.
4. Проміжне оцінювання за одним із варіантів контрольної роботи: відповідь на 5 питань різної складності.

Підсумковий контроль – залік (I семестр – денна форма;).

Залікові вимоги

1. Поняття національної культури, її особливості та місце у світовій культурі.
2. Феномен української культури: самобутність, провідні тенденції, знаки і символи
3. Українська наукова думка про сутність культури та культурно-історичний процес на українських землях.
4. Основні етапи зародження, становлення та розвитку українського народознавства.

5. Особливості первісної культури: магія і міфологія, синкретизм усіх форм діяльності, природа та характер первісної творчості.
6. Природні, духовні, соціально-економічні та історичні передумови формування українського етносу.
7. Найдавніші сліди перебування людини на теренах України.
8. Історія відкриття та дослідники Трипільської культури (В.Хвойка, П.Курінний, О.Ольжич, Я.Пастернак, О.Знойко).
9. Особливості розвитку, основні етапи та стилі в українській культурі.
10. Духовна культура України та її особливості: національна символіка, усна народна творчість
11. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування та мораль українців.
12. Античні традиції в культурному просторі України
13. Мова та культура: проблеми двомовності (білінгвізму) та суржику.
14. Культура стародавніх слов'ян. Язичницькі вірування.
15. Місце і роль християнства у становленні та розвитку української культури.
16. Софія Київська як світоглядна ідея і художній шедевр. Естетичні засади Софійської мудрості, монументальні форми мистецтва, символіка орнаменту.
17. Братства та їх роль у розвитку української культури.
18. Освітньо-наукові центри України: академії, університети.
19. Народна архітектура в Україні: поселення, житло, дерев'яна церковна архітектура.
20. «Просвіта», НТШ, «Рідна школа» та їх роль у розвитку української культури.
21. Народна українська дерев'яна церковна архітектура: регіональні відмінності.
22. Українська кам'яна церковна архітектура: собори Київської Русі, середньовічні храми.
23. Християнське мистецтво: український іконопис X-XX ст.
24. Доля найдавніших ікон України-Руси та Галицько-Волинського князівства.

25. Зародження та становлення українського театрального мистецтва. Вертеп, шкільна драма.
26. Митрополит Петро Могила – фундатор національно-культурного відродження в Україні.
27. Вияви барокового світогляду в літературі та мистецтві України.
28. Образ Івана Мазепи в літературі та мистецтві світу, значення назви культурного процесу періоду правління гетьмана – «Мазепинське бароко».
29. Сучасне українське театральне мистецтво: драматургія, театр, режисура.
30. Львів театральний.
31. Початки українського книгодрукування та мистецтво оформлення книги.
32. Вияви барокового світогляду в літературі та мистецтві України.
33. Українська скульптура: від давнини до сучасності.
34. Промисли та ремесла в Україні.
35. Носії українського національно-культурного процесу – суб'єкти творчості, суб'єкти художнього сприйняття, інтерпретатори, аналітики.
36. Т. Шевченко – творець ідеології українського національно-державного і культурного Відродження.
37. Культурна спадщина Івана Франка.
38. Культурні взаємовпливи народів – близьких і далеких сусідів України (позитивні та негативні наслідки співіснування).
39. Досягнення у галузі національного мистецтва, літератури, спорту та їх значущість для світової духовної скарбниці.
40. Взаємозв'язок між зародженням і розвитком спортивного руху в Галичині 1920-30 років та ростом національної самосвідомості українців.